

Nr 18

Försvarsutskottets betänkande med anledning av motion angående bruket av beteckningen krigsmakt.

I motionen 1972:74 av herr Taube (fp) har hemställts att förstavelsen krig i krigsmakten, krigsdelegationen etc. konsekvent byts ut mot förstavelsen försvar.

Utskottet

Såväl i internationell rätt som i svensk lagstiftning hänvisas till "krig" som förutsättning för tillämplighet av vissa regler. För svensk del märks särskilt konstitutionella befogenheter enligt regeringsformen, krigsartiklar i 22 kap. brottsbalken och bestämmelser i de s. k. fullmaktslagarna. Om begreppet krig har grundlagberedningen nyligen redovisat en promemoria i anslutning till sina förslag om ny regeringsform och ny riksdagsordning (SOU 1972:15 bil. 4).

Som motionären framhåller ingår ordet krig i benämningarna riksdagens krigsdelegation och krigsmakten. Det ingår dessutom i bl. a. "krigsarkivet" och "krigsskolan".

Riksdagens krigsdelegation skall enligt regeringsformen träda i riksdagens ställe om riket kommer i krig och krigsförhållandena påkallar det (§ 50). Delegationen kan inte sägas ha en försvarsuppgift utöver att dess verksamhet självfallet måste komma att präglas av de allmänna försvarsansträngningarna. I delegationens namn ligger en anvisning om de extraordinära förhållanden som kan motivera att den övertar riksdagens befogenheter. Grundlagberedningen har i förslagen till nya grundlagar använt delegationens nuvarande benämning.

Benämningen krigsmakten utnyttjas på flera ställen i gällande regeringsform och därutöver i en mängd författningar, bl. a. brottsbalken, värnpliktslagen, instruktionen för överbefälhavaren, rekvisitionslagen och beredskapskungörelsen. I budgetsammanhang m. m. används ofta "det militära försvaret" synonymt med "krigsmakten".

I förslaget till ny regeringsform och i förslag till vissa följdförfattningar (SOU 1972:15 resp. 16) har grundlagberedningen genomgående använt benämningen försvarsmakten i stället för "krigsmakten".

Sedan motionen lämnades har alltså grundlagberedningens slutliga förslag aktualiserat en prövning av bl. a. ifrågavarande benämningar. Riksdagen har i flera tidigare under året behandlade ärenden intagit den ståndpunkten att prövningen av grundlagberedningens förslag inte bör föregripas (jfr KU 1972:30 s. 10, rskr 1972:104). Utskottet anser att detsamma bör gälla även i detta fall.

Totalförsvaret är ett stöd för vår säkerhetspolitik och måste vara berett att verka i krigstillstånd. Detta tillstånd måste självfallet kunna

nämnas vid sitt rätta namn.

Ett införande av benämningen försvarsmakten skulle kunna sägas ytterligare understryka det fredsbevarande syftet med vårt försvar. En ändring får emellertid därutöver ingen praktisk betydelse och torde medföra kostnader för att ändra alla berörda författningar m. m.

Med hänvisning till vad som har anförts hemställer utskottet att riksdagen avslår motionen 1972:74.

Stockholm den 24 oktober 1972

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Gustafsson i Stenkyrka (c), fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Gustavsson i Ängelholm (s), Häll (s), Öhval (fp), Brännström (s), Glimnér (c), Virgin (m), Gustavsson i Nässjö (s), Gernandt (c), Karl Bengtsson i Varberg (fp) och Runesson (s).